

Julglögg och julotta – på andra sidan Atlanten

ANTAGLIGEN VAR DET Mobergs romaner om utvandrarerna som drev mig till att under ett och ett halvt år genomföra antropologiskt fältarbete bland några av de fem miljoner svensk-amerikanerna. Moberg valde Minnesota, jag valde Kalifornien. På Mobergs tid var Minnesota den stora svensktalande men sedan ett kvartssekel är faktiskt Kalifornien den delstat som stötar med flest invånare av svensk börd.

Två svenska jular firade jag bland vajande palmer och brandgula apelsinlundar. Som den norrlänning jag är, tycker jag att det kan vara svårt att finna den rätta stämningen när man utanför vart och vartannat hus ser jul-tomten och hans renar i tjugo graders värme svetts likapp med blinkande kulörta lyktor. Men, Kalifornien är ju inte för inte Sunny California. Svenskarnas julfirande i San Francisco börjar med en årlig julbasar i början av december. SWEA, en orga-

nisation för svensktalande kvinnor, har under hösten bakat och tillverkat hantverksprodukter för försäljning. Det är festivalsämning bland den tusenhövdade publiken. Tre gånger under dagen hålls en kröningsseremoni av Lucia. Därefter skrider Lucia runt bland besökarna, vilka med förtjusning beundrar ljusets drottning med sina 26 lärnor, tre stjärngossar och två tomtar i släptåg – alla barn i området som tålmodigt övat in luciasången får vara med.

Barnen ja, för dem måste den svensk-amerikanska julen vara renas himmelriket: först får de julklappar på julaftonen, morgonen därpå vaknar de och hittar fler småpaket i strumpan som hänger över den öppna spisen! Men Annandagen får de vara utan, den existerar bara i några europeiska länder.

Svenska traditioner hålls fortfarande levande, förvisso i en mer amerik-

niserad form. Ett stort antal svensktätlingar i tredje och fjärde generation firar svensk jul på ett eller annat sätt. Den lutheriska kyrkan i Turlock, knappt två timmars bilresa sydöst om San Francisco har verkligen lagt märke till för att hålla åkta julotta och ett femtotal av kyrkans svensktätlingar samlas runt prästen i ett stall för att så mycket som möjligt efterlikna den bekanta hämdelsen för nästan två tusen år sedan. Deltagarna sitter på komprimerade höbalar som efter hand blir allt mindre; det här är ett levande stall och många matar fålarna med sina sittplatser.

Hästarna må äta hö, men för oss människor är maten ungefär som den vi äter här hemma. Fast juftisken är det mest de äldre som äter; yngre generationer är inte lika begejstrade i denna läckerhet. För den som inte själv vill tillreda julmaten finns det flera butiker i San Francisco-området

som specialiserat sig på skandinavisk mat. Det brukar vara fullt av svenska kunder vid juletid, kunder som kommer ut fullastade med kräckebröd, sill, potatiskorv och lingonsylt. "Änli-gen å ja hemma", utbrast Karl-Oskars Kristina när hon fick astrakanäpplet som odlats från svenska frön. Man kan väl säga att det är på samma sätt för svensktätlingarna: endast åkta varor från Sverige duger.

HENRIK TALLGREN
doktorand vid socialantropologiska
institutionen

